

FILMRAPPORT FRA DESTINASJON RØROS

Innledning:

Denne rapporten er utarbeidet av Destinasjon Røros, på bakgrunn av våre erfaringer med filmproduksjoner over flere år. Rapporten er et resultat av et samarbeid med Midgard Film Commission i Trøndelag v/ Solveig Sigmund Ræstad. Destinasjon Røros er destinasjonsselskapet for fem kommuner, og nærmere 150 reiselivsaktører på tvers av to fylker; Trøndelag og Innlandet. I vår strategi ligger det å være en attraktiv filmdestinasjon, siden vi ser hvor viktige de positive samfunnsøkonomiske ringvirkningene av filminnspillinger er, for både nærings- og reiselivet. I tillegg ser vi at filminnspillinger lagt til vår region gir oss verdifulle muligheter til markedsføring, og vi når nye markedssegmenter (filmturistene).

I denne rapporten har vi tatt for oss de fire viktigste områdene for å lykkes som filmlocation (se studien *Best Practice in Screen Sector Development*, utarbeidet av Olsberg SPI).

(Foto: Trond Haugan, Sleggveien)

Vi kan ikke lage en juleserie uten snø, og da passet det helt perfekt med Røros. Men en annen veldig viktig grunn er at på Røros stiller hele bergstaden opp på dugnad. Her er det mange som hjelper til med å få opp julegate, julebutikker og Destinasjon Røros gir oss service på alle mulige måter. Samtidig merker vi også at vi får mer opptak her enn i Oslo, fordi det rett og slett er mer stillhet. Vi må ikke vente på fly, trafikk og mye annet som ødelegger opptakene. Det er rett og slett veldig godt og behagelig å jobbe her.

Vi har fantastiske kulisser som gir gode bilder. Vi har statister som stiller opp og mange gode hjelpere. Alt dette gjør jo at vi er kjempefornøyde med det vi har fått på Røros.

Per Olav Sørensen, regissør for **Hjem til jul**, Netflix

Hjem til jul var den femte mest sette serien internasjonalt på Netflix i desember 2020.

Fakta om Røros

Røros er en kommune og bergstad i Trøndelag fylke.

5 572 innbyggere i kommunen, hvorav 3 800 er i tettstedet Røros.

Røros bergstad og Cirkumferensen står på Unescos liste over verdens kulturarv. Dette har sin bakgrunn i bergverksdriften som hadde sin oppstart i 1645 (nedlagt 1977). Olavsgruva er en besøksgruve. *Røros Kobberverk innførte i sin tid 13 måneders år, hvorav 12 måneder med vinter, dette sier noe om et tørt innlandsklima.*

Røros kommune er offisielt tospråklig, norsk (Røros) og sørsamisk (Plaassja).

I dag er det industri, reiseliv og handel/service som er de viktigste næringene. Særlig har matindustrien blitt av stor betydning, synliggjort gjennom Rørosmat.

Det er ca. 400 hotellrom i Røros kommune, og ca. 3300 hytter. I tillegg er det hotell på både Tynset og Alvdal, og hele regionen til sammen har ca. 15.000 hytter, og et svært variert næringsliv.

Kultur står sterkt på Røros. Tradisjonsmusikk og dans er fortsatt en viktig del av den immatrielle kulturarven. Musikk, teater, idrett og natur har gitt utslag i store, årlige arrangementer som:

- Rørosmartnan med oppstart i 1854, alltid med start nest siste tirsdag i februar
- Vinterfestspill i Bergstaden, en kammermusikkfestival i mars
- Elden, et utendørs musikkteater midt i Røros i juli/ august
- Julemarked Røros, 2. helg i advent
- Femundløpet, et langdistanses sledehundeløp i januar/februar
- Bergstadcupen, fotballturnering for yngre i juni.
- Røroshetta håndballcup for yngre i oktober

Røros kommune byr på et stort spekter av naturopplevelser i et relativt snilt landskap. Høyeste fjelltopp er Storvigelen, 1561 m.o.h. Femunden er Norges tredje største innsjø (Wikipedia). Røros grenser til to nasjonalparker, Femund nasjonalpark og Forollhogna nasjonalpark.

(Foto: Trond Haugan)

BEST-PRACTICE PÅ RØROS

Formelle

a. Retningslinjer (lover og regler)

Destinasjon Røros må forholde seg til enkelte rammevilkår, som er ufravikelige. Dette henger sammen med at Røros og Cirkumferensen (ca. 4 miles radius fra Røros) står på UNESCOs verdensarvliste. Vi forplikter oss derfor til å ta vare på natur, bygg og anlegg i dette området, og unngå belastninger, skader og endringer. Men selv om det er strenge regler for enkelte områder, så er det stor samarbeidsvilje blant alle aktører på Røros (og i Rørosregionen). Et godt samarbeid med Rørosmuseum, Røros kommune, Verdensarvrådet og Destinasjon Røros gjør at det er et store muligheter for hva man kan få til.

b. Direkte sponsing

Destinasjon Røros har ikke anledning til direkte sponsing. Men vi kan være en koordinator for mulige sponsorer innen det private næringslivet og blant offentlige aktører (kommune og fylkeskommune). I tillegg jobber vi opp mot reiselivsnæringen for å kunne bidra til gode ordninger for overnatting, mat og andre servicetjenester.

c. Strategier for å øke regional kapasitet og kvalitet

Destinasjon Røros kan stille en person til rådighet, som fungerer som en lokal koordinator for alt som skjer i regi av DR innen filminnspillinger. Dette er en person som har stor tillit i lokalsamfunnet og lett får tilgang på nøkler til butikker, kirke, hus og private hjem. Dessuten besitter denne personen en stor grad av lokalkunnskap om områder, steder, historie, personer - og vet hvilke ressurser som kan benyttes. Alt dette er med på å sikre en god gjennomføring for produksjonsselskapet. Vi vet at filmproduksjoner alltid vil ha behov for raske løsninger, ting som må skje "her og nå", og dette krever både lokalkunnskap og kreativitet.

Vi ser at vår måte å øke kapasitet og kvalitet på overnatting, service og produksjonstilgjengelighet på, er at vi i størst mulig grad oppfordrer filmselskaper til å legge filmproduksjoner utenom sommerens høysesong. I tillegg kan vi se på Rørosregionens fem kommuner under ett. Dette gir oss langt flere overnattingsmuligheter enn det kun Røros kan by på. Røros er vår merkevare og vårt fyrtårn, men vi er mer enn Røros. Hele vår region, som strekker seg fra Alvdal i sør til Røros i nord, har store områder med uberørt natur, samt små lokalsamfunn og «bykjerner». Variasjonene er store, men felles for Rørosregionen er at vi har snøgaranti hele vinteren. Medlemskommunene til Destinasjon Røros ligger i to fylker, Innlandet og Trøndelag, og man har dermed to regioner å søke om filmtilskudd fra.

Uformelle

a. Filmvennlighet.

Røros og Rørosområdet er kjent for sin filmvennlighet. Dette er et lite lokalsamfunn som er vant til å drive med dugnad, og vant til å arrangere store kulturbegivenheter. For eksempel har Rørosmartnan ca. 70.000 besøkende i februar hvert år og uteteateret Elden har over 12.000 besøkende hver sommer.

b. *Initiativ*

Destinasjon Røros ønsker å være en initiativtager overfor filmselskaper og produksjoner. Vi er en destinasjon som ønsker å satse på å være filmlocation, og ser på dette som en viktig del av vårt markedsføringsarbeid, samt at vi ønsker å være en koordinator mellom filmproduksjoner og lokalmiljø for å sikre smidig gjennomføring både for lokalsamfunnet og filmproduksjonen.

(Foto: Trond Haugan, Kjerkgata)

Røros ble valgt som location fordi bergstaden har en av de hyggeligste handlegatene i Norge, i tillegg til at vi var garantert snø og kulde. Men filmvennligheten til stedet var av største betydning da crewet opplevde seks varmegrader og snø som smeltet i rekordfart i mars. Redningen ble hjelp fra Røros flyplass som kjørte snø fra flyplassen til gata og sikret julestemningen. På Røros ble vi tatt godt imot av næringssjef, reiselivssjef og butikkeiere. Vi har nok fått mer hjelp her enn det vi opplever på større steder.

Dessuten er dette er en serie som skal ut i verden, og da vil turister gjerne se noe med egenart. Og det finner vi på Røros.

Anders Tangen, produsent for **Hjem til jul**, Netflix

Hvilke fire områder er viktigst for produsentene og filmselskapene?

(Foto: Trond Haugan, Christianus Sextus)

1 Incentivordningen

Incentivordningen i Norge må være enkel, klar og ikke minst forutsigbar for både nasjonale og internasjonale produsenter. Vi kan ikke påvirke denne lovgivingen, men forstår at filmselskapene trenger retningslinjer som gir sikkerhet og trygghet rundt søknadstid, responstid og tilbakebetaling. Vi holder oss løpende orientert om lovgivingen rundt dette.

Det som er viktig å merke seg for oss, i forhold til utenlandske produksjoner, finner vi i *Ringvirkninger av intensivordningen for film*, utarbeidet av Roland Consulting og THEMA.

Gjennom «Refusjonsordningen for film- og serieproduksjoner» kan internasjonale produksjoner få refundert 25% av forbruket de legger igjen i Norge. Med en refusjonsandel på 25% utløser intensivordningen fire ganger så mye kjøp av varer og tjenester i Norge. For oss er det ekstra spennende å se på direkte og indirekte inntekter til offentlig forvaltning. (Direkte effekter er verdiskapings- og sysselsettingeffekter som følger direkte av aktiviteter i prosjektene, og indirekte effekter er verdiskapings- og sysselsettingeffekter som følger av aktiviteten som skapes nedover i leverandørkjeden.) Til sammen ligger dette på 1,90 NOK pr. krone som er refundert gjennom incentivordningen. Disse kjøpene av varer og tjenester som bidrar til inntekter i offentlig forvaltning gjennom skatter og avgifter, er lagt igjen hos lokalt nærings- og reiseliv.

2 Arbeidsstyrke og crew

Vi forstår hvor viktig det er å møte filmindustriens krav. Vi kan selv analysere gapet mellom hva produksjonsselskapet trenger, og hva stedet kan tilby. Vi er et destinasjonsselskap som kan knytte folk sammen, vi har kontakter innen bygg og anlegg, kommunikasjon og kommune – alle forhold som kan være med på å gjøre «filmhverdagen» lettere for crew og skuespillere. Enten det gjelder gater som må stenges av, naboer som må varsles, store ting som må fraktes; alt dette kan vi hjelpe til med. Hvis det må hentes inn crew eller film-, lyd- og lysutstyr, kan vi hente inn dette fra Trondheim, om det ikke fins lokalt. Vi har god kjennskap til filmbransjen i Trondheim, og de ulike selskapene når det gjelder både utstyr og talenter.

På Røros kan **Mediastorm** tilby droneoperatør og fotograf på Røros. Her har de også noe lyd- og lysutstyr. **Røros Teknikk** har også lyd- og lysutstyr. I Trondheim samarbeider vi med flere produksjonsselskaper, som har både produsent, regissør, fotograf, lysmester, klippesuite og annet utstyr. Vi formidler kontakt med både selskaper og evt. skuespillere.

På Røros er det et stort teatermiljø, både gjennom Bergstaden teaterlag og utespelet Elden. Her kjenner vi folk som både kan være gode statistere og skuespillere.

Ansatte i Destinasjon Røros arbeider ikke “full tid” med film, og begrensningene på vår side ligger på sted, tid og økonomi. Vi kan imidlertid være med som tilrettelegger, koordinator og hjelpe til med å knytte kontakter. Vi kan også være med i første fase av location scoutingen/befaringen.

Utstyr:

Regionen har noe lyd- og lysutstyr, men i stor skala og ved bruk av spesialutstyr må det hentes fra Trondheim. Hvis produksjonen har behov for spesielt mange stoler, bord og store telt er ikke dette lokalt tilgjengelig. Vi ønsker derfor å kartlegge tidlig hva hver enkelt produksjon trenger, slik at vi kan være behjelpelige med å ha alt klart til produksjonsstart.

3 Infrastruktur

En god plan for infrastruktur, som er implementert hos både produksjonsselskap og den lokale koordinatoren er en stor suksessfaktor for enhver produksjon. Vår lokale koordinator er behjelpelig med å søke kommune og andre etater om tillatelser til å stenge gater, endre ferdsel, kontakte brann, politi og nødetater for nødvendige tillatelser.

Lokal infrastruktur:

- Flyplass og ruteforbindelse med Widerøe
- Togforbindelse, SJ – Rørosbanen, mellom Oslo og Trondheim.
- Parkering: Vi jobber med dette og samarbeider med flere aktører for å få til gode parkeringsmuligheter både der crewet bor og på innspillingsstedet.
- Vi samarbeider med buss, taxi og bilutleie.
- Hotellene i vår region vet hva en filmproduksjon betyr: lange dager, stadige endringer i timeplanen og ekstra serviceinnstilling (i forhold til andre behov enn det den “vanlige gjesten” har).
- Vi har en handelsstand og et næringsliv som er samarbeidsvillige og positive.
- Vi har innbyggere som er positive, men som evt. trenger nabovarsel når noe skal skje.

Lager:

Vi har plass til å lagre ting (utstyr, kostymer, sminke og spesialutstyr).

Fiksere:

Vi har flere "fiksere". Dette mellomledet mellom produksjonsselskapet og lokalmiljøet er ofte en suksessfaktor. Når lokalsamfunnet er med utløser det ofte stolthet, raushet og samarbeidsvilje.

Generelt om infrastruktur:

Vi har en satsing fra kommunens side på å tilrettelegge for og samarbeide med filmproduksjoner. Dette gjelder spesielt i forhold til infrastruktur (stenging av gater, nødvendig ekstrautstyr, involvering av nødetater). Her er det lurt å involvere et team som har erfaring med dette, ved hjelp av Destinasjon Røros sin lokale koordinator.

4 Filmvennlighet

Vi ønsker å satse på å være et attraktivt sted for filminnspillinger. På vegne av Destinasjon Røros har Opinion gjennomført en ringvirkningsanalyse som viser at dette slår positivt ut for både Røros og for Rørosregionen. Vi ser at dette kan utvide skuldresesongene våre, og gi gjester til hotellene når de ikke er fullbooket. Samtidig ser vi at filmproduksjoner legger igjen mye mer penger enn den vanlige gjesten, som igjen er viktig for næringslivet i området. I tillegg kan destinasjonsselskapet, i samarbeid med filmselskapet, drive markedsføring for regionen når den aktuelle filmen eller tv-serien slippes. Dette vil tiltrekke seg et annet markedssegment og nye gjester (filmturister) for vår del.

Det er enkelt for produksjonsselskapet å få utstyr og crew til og fra stedet. Stedet ser positivt på filminnspillinger og skjønner verdien av hva de legger igjen av penger, og DR forstår markedsverdien av å selge destinasjonen som filmlocation etterpå. Kommunen ser positivt på filmproduksjoner og legger til rette for innspillinger i form av lover, regulering og infrastruktur. Kommunen er liten og har raske beslutningslinjer.

5 Bærekraft

Med bærekraftig reiseliv arbeider man for at turisme skal ha lav innvirkning på miljø og lokal kultur, uten å gå på bekostning av økonomisk levedyktighet hos den enkelte aktør. Destinasjon Røros jobber for at reiselivet skal bidra til verdiskaping og sysselsetting i lokalsamfunnene, reiselivsbedriftene og de indirekte næringene (dagligvare og bensinstasjoner etc.) Samtidig som vi skal være et foretrukket reisemål for våre gjester. Siden 2013 har Røros kommune vært sertifisert som bærekraftig reisemål. Merket er et verktøy for å hjelpe alle i reiselivsnæringen til å samarbeide om å styre reiselivsutviklingen i riktig retning. Dette er med på å ta vare på verdensarven, naturressursene våre og sikre gode, trygge arbeidsplasser. Det er naturlig for oss å også inkludere filmproduksjoner i dette arbeidet. Bærekraft inngår som en av tre hovedpilarer som utgjør vårt strategiske verdigrunnlag, og det er en sentral del av vårt omdømme, vår merkevare og vårt salgsfortrinn. Når nå bærekraftig filmproduksjon også har fått et økt fokus i filmbransjen kan vi være en rådgiver og støttespiller for filmprodusenter og filmcrew for at de skal kunne gjennomføre sin bærekraftsstrategi i innspillingsperioden hos oss. Kanskje vil også støtteordningene innen film fokusere mer på dette fremover, jfr. Rushprint 2020:

«Det er flere måter å stimulere til mer klimavennlig filmproduksjon, og en av dem er når man skal gi økonomisk støtte til film. I flere europeiske land krever de allerede standarder og/eller belønner klimavennlig filmproduksjon gjennom ulike støtteordninger.»

Utfordringer og erfaringer: Hva har vi lært?

Vi er et lite samfunn (6000 innbyggere i kommunen) med mange store arrangementer hvert år. Vi kan oppleve arrangementstrøtthet i perioder. Det vil si: stengte veier og gater, eller restriksjoner som påvirker lokalbefolkningen negativt over lengre tid.

I det store og hele ser lokalbefolkningen positivt på innspillinger, og lokalsamfunnet ser betydningen av verdiskapingen på stedet. Næringsliv, hoteller og reiseliv tjener penger. Stedet blir et attraktivt reisemål ved å være en filmlocation, som igjen gir ringvirkninger for reiselivet. Det er en stor grad av arrangementskunnskap i samfunnet og blant lokalbefolkningen og ulike organisasjoner, og det er en stor grad av frivillighet i samfunnet. Men dette må sees opp mot tretthet i lokalbefolkningen - i forhold til hvor mange arrangementer som kommer på rad.

Verdensarv og fredede områder er både en mulighet og en utfordring.

Respekt for vernebestemmelser og sikkerhet er avgjørende for en vellykket produksjon.

Mye kan løses, men aldri på bekostning av sikkerhet og vernebestemmelser.

Vi har lært at en filmproduksjon er å betrakte som et arrangement. Vår region har stor grad av kunnskap rundt store arrangementer, både når det gjelder idrett og kultur.

Vi har Rørosmartna'n, Elden, Vinterfestspill og har også arrangert store, internasjonale idrettsmesterskap. Dette gir på den ene siden kunnskap og erfaring, men også arrangementstrøtthet for frivillige og statister. Men med god planlegging unngår vi dette. Vi har lært at filminnspillinger ikke bør komme for tett på andre arrangementer.

Hvis man legger innspilling til skuldresesonger, er den totale gjennomføringen enklere.

Da har hotellene større kapasitet, vi har flere statister å ta av og vi jobber med en positiv lokalbefolkning.

(Foto: Trond Haugan, Bergstaden Røros)

Hvorfor velge Røros og vår region?

- Snøgaranti.

Vi har et magisk eventyrland hver vinter. Fra november til mai.

Vi har et år med 13 måneder (Røros Kobberverk innførte faktisk 13 måneder og 12 av dem var vinter!)

- Fantastisk natur og fritidseldorado – for alle og enhver.
- God lokal kunnskap og erfaring med filminnspillinger og tv-produksjoner.
- Norges lokalmathovedstad.
- En ekstraordinær filmvennlighet.
- Stolthet og raushet som vertskap for store og små arrangement av høy kvalitet.
- Løsningsorientert. Vi mener at dette er kulturelt betinget og nedarvet fra 1644, da Røros Kobberverk så dagens lys.

Filminnspillinger på Røros og i Rørosregionen er en del av Destinasjon Røros sin strategi. Vi ser verdien av filminnspillinger både i forhold til egen markedsføring, filmturistene og ikke minst ringvirkninger fra selve produksjonen og crewet som bor her, med tanke på at filmgjesten legger igjen dobbelt så mye pr. døgn som den vanlige gjesten. Dette er viktig for reiselivet og næringslivet i området, og dermed et naturlig satsningsområde for oss.

Vi har en kommune som satser på filmproduksjoner, ser effektene av dette og ønsker å tilrettelegge for dette. Dette inkluderer vaktmestertjenester og nødetater.

Vi samarbeider med Rørosmuseet, Røros kommune, lokalbefolkningen og verdensarvrådet. Det er mange regler for hva man kan og ikke kan gjøre, men vi er alle kreative i forhold til hva man får lov til og hvordan det gjennomføres.

“Vi er ikke for alle, men vi skal være best for dem som velger oss.”

Destinasjon Røros

(Foto: Trond Haugan)

Bibliografi:

Global Screen Production – The Impact of Film and Television Production on Economic Recovery form COVID-19, av Olsberg SPI

Best Practice in Screen Sector Development, A Study for the Association of Film Commissioners International, av Olsberg SPI

Ringvirkninger av intensivordningen for film, av Roland Consulting og THEMA Consulting Group

Ringvirkninger – En analyse av reiselivets bidrag til verdiskaping i Rørosregionen av Opinion AS.

Eksempler på produksjoner som har vært i Rørosregionen, se vedlegg 1.